

0+

*"Доро пиалан улыт яндар шўман-влак:
цуло Юмын уажыт" (Мф. 5:8).*

ШЎМ-ЧОН ЦЗОЛЫК

2013 ий март
годсек лектеш.

МАРИЙ ПРАВОСЛАВНЫЙ ЖУРНАЛ 8-шк (76) №, 2019 ий август

Йошкар-Оласе да Марий Элысе Высокопреосвященнейший митрополит Иоаннын благословитлымыже почеш

ГОСПОДЬ ЮМЫН ТУНЫКТЫМО ОЙЖЫМ КОЛЫШТСА

*19 августышто святой православный черке
Господь Иисус Христосын Волгалт Вашталтмыжым
пайремла.*

АЧАН, ЭРГЫН, СВЯТОЙ ШЎЛЫШЫН ЛЎМЕШ. АМИНЬ

Ыресеш колымаш деч изиш ончычрак Фавор курыкышто тиде лийын. Христос Шке тунемшыже-влаклан Иерусалим олаш кайымыж, ег-влак верч шуко орлыкым чытышашыж, Ыресеш колышашыж да кумшо кечын угыч ылыж кынелшашыж нерген ойлен. Тиде мутланымаш деч вара куд кече эртымеке, Тудо кум тунемшыжым – Петрым, Иаковым, Иоанным – кўкшö Фавор курыкыш кумалаш ўжын. Лач кумалме жапыште Господь Иисус Христос нунын ончылно вашталтын: чурийже кече гай волгалтын, чийыме вургемже шинчам йымыктарыше ошыш савырнен.

Умбакеже - 2-шо лаштыкыште.

Пырля толшо-влак тыгак Христос пелен Тошто Сугынын пророкшо-влак Моисей ден Илиям ужыныт да Иерусалимыште Христосын кузе колышашыж нерген мутланымым колыныт. Тиде жапыште Волгыдо Пыл нуным леведын. Кава гыч Юмо Ачан нугыдо йүкшö шоктен: «Тиде Мыйын йöратыме Эргым, Тудын дене Мыйын поро кумылем, Тудым колыштса» (Мф. 17,5).

Господь шке тунемшыже-влак ончылно молан тыге вашталтын? Молан Тудо нуным пеленже налын? А тева молан: Иисус Христосын Волгалт Вашталтмыж дене святой черке эн тун шонымашым ончыктен. Тунемшыже-влакын Юмылан ушанле улмыштым Иерусалимыште кугу тергымаш вучен. Нунылан Христосым мыскылым, умбакыже шүведымым, Ыресеш пудален орландарымым да Тудын колымыжым ужаш пернен. Христосын тиде орлыкым шке кумылын чыташ да калык верч шке кумылын колаш ямде улмышым ончыктен. Сандене Фавор курык умбалне Тудо тунемшыже-влак ончылно Волгалт Вашталтын, нунылан Юмын чап дене вудылалтмыжым, чынак Юмын Эрге улмышым ушандарен пенгыдемден.

Господь мыланна чыла ыштен: туныктен, орлыкым чытен, мемнан верч колен, ылыжын, кавашке нöлталтын, мыланна волгалт вашталтын, шке Юмын волгыдыж дене мемнамат вашталташ: языкан гыч ару, яндар айдемыш савыраш – тыршен. Мыланна тиде Волгыдо – апостол-влак дек волышо Святой Шүлышын порылыкшо. Святой Шүлыш кызытат Святой Черкын таинствыже гоч мемнан умбаке велалтеш...

Тропарь, глас 7

Христос Юмо, курык умбален Шкендым волгалтарен, тунемшет-шамычлан ужын кертмышт наре чапетым ончыктенат. Тыйын эре улшо волгыдет Шкендын Аватын кумалмыже дене мыланнат, языкан-шамычлан, волгалтше.

Волгыдым пуышо Юмо, тау Тыланет.

Кондак, глас 7

Христос Юмына, Тый курык умбален Шкендым волгалтаренат, да тунемшет-шамыч шындарен кертмышт наре Тыйын чапетым ужыныт. Вара Тыйым пудалымым ужмекышт, орлыкым эрыкет дене чытыметым умылат, да Ача Юмо гыч лекше чын Волгыдо улат манын, калыклан туныкташ тунгалыныт.

Величание

Тыйым моктена, Тыйым моктена, Илышым пуышо Христос, яндар капетын Волгалт Вашталтмыжым моктена.

Пагалымем-влак, эше ик гана шарналтена моткоч күлешан татым – кава гыч шоктышо йүкым: «Тиде мыйын Эргым... Тудым колыштса». Нине мут-влак мом ончыктат? «Тудым колыштса». Тиде «Христос семын илаш, а илаш – тиде йöраташ» манмым ончыкта. Йöраташ Юмым, лишыл ег-влакым, тушманым. Чылалан полшаш, мемнам каргышым благословитлаш, мемнам ужмышудымо-влаклан порым ышташ. Евангелий почеш илаш. «Тиде Мыйын Эргым»... «Тудым колыштса». Нине мут-влакат мыланна каласалтыныт, ме нуным мондышаш огынал...

Йöратыдем-влак, айста эре кумал илена. Юмо Волгалт Вашталтмыж годым апостолжо-влакын ушаныштым кузе пенгыдемден, тугакак мемнан языкан-влакын ушаннам Шке Волгыдыж дене, Святой Шүлыш дене пенгыдемдыже. Меат кунам гынат вашталтына. Вашталтмашна куанле але ойган лиеш – огына пале? Колышо-влакын ылыж кынештыш да Иисус Христосын Кугу Судшо деч вара мемнам курымашлык пиалан илыш але пычкемыш поргем вуча? Чылажат шкенан деч шога. Юмын чапланымыжым ужнеда гын, Тудлан пенгыдын ушаныза, вет Иисус Христос языкан-влакым утараш толын... Святой Евангелийыште Тудын туныктымо ойжым колыштса, Тудын күштымыжым шуктыза... Языкан илышнам тöрлатышаш верч ойырен налме корно – мемнан вашталтмашын тунгалтышыже манын эреак шарнышаш улына.

ЧЫЛАДАМАТ ПАЙРЕМ ДЕНЕ ШОКШЫН САЛАМЛЕМ!

**Протоиерей Евгений БАКУТОВ,
Чот орланыше Димитрий Солунский
лүмеш черкын настоятельже.**

КАЖНЕ ОШКЫЛАН – МОЛИТВА МУТ

Тений Святой Руш Православный черкын ик эн аклыме игуменже Сергей Радонежскийын шочмыжлан 705 ий темеш.

Туддене кылдалтше шуко чудо лийын. Икымшыжлан шинчымашым öрыктарышын погымыжым шотлыман. Ачаж ден аваже шым ияш Варфоломейым (тунам Сергей Радонежскийым тыге лүмденыт) тунемаш колтеныт. Изаже-влак пеш куштылгын тунемыныт, а Варфоломей кеч-мыняре тыршен гынат, эсогыл лудаш нигузе тунем шуын огыл. Садлан ачаж ден аваже тудым чот вурсеныт. Изи рвезе ойгырен, эре Юмым сөрвален.

Варфоломей икана пушенге ўмылыштö каналтыше монахым вашлийын да, тунеммаште полшыжо манын, тудын верч Юмым сөрвалаш йодын. Старец тудым ўшандарен. Ачаж ден аважланат эргыштын ончыкылыкшо могай лийшашым шижтареныт: *«Тендан эргыда Юмын ончылно да калык коклаште кугу айдемыш савырна. Святой Шўлышын ойырен намле обительже лиеш»*. Тиддеч вара отрок Варфоломей ни могай нелылык деч посна лудаш тўналын, книгаште мо нерген каласалтмым пеш писын умылен. Юмын пашаже тыгай – ончыкылык кумдан палыме святой тыглай айдеме деч огыл, а Святой Шўлыш деч уш-акылым налшаш улмаш.

Кенеж тўналтыште Кугу Порат кыдалаш школышто «Горизонт» йоча лагерь пашам ыштен. Тушто чыла мероприятий святой игумен Сергей Радонежскийын шочмыжлан 705 ий теммылан пöлеклалтын. Тиде «Тыйын волгыдет Российым чапландара» сылнымут композиций, «Преподобный Сергей Радонежский» фильм, «Руш Мландын святой енже – Сергей Радонежский» почеламут конкурс, «Преподобный Сергей – порылык, тыныслык, ўнышылык пример» сочинений конкурс, «Преподобный Сергей Радонежскийын илыш корныжо да подвигше» викторине. Кажне мероприятий туныктышо-влак М.А. Анисимован, З.Г. Рузайкинан, Н.А. Тимофееван, Р.В. Артемьеван, Ю.В. Михайлован, О.В. Захарован,

Н.С. Ямбашеван, Л.А. Кудрявцеван, Т.Г. Михайлован, М.Ф. Толстован полшымышт дене ямдылалтын.

Преподобный Сергей Радонежский – туныктышо ден тунемше, студент-влакын святой покровительышт. Ме, тунеммаште полшыжо манын, тудым Юмым сөрвалаш йодына. Сандене ий еда 18 июлышто, Сергей Радонежскийым шарныме кечын, Кугу Порат селасе кугун орланыше святой Димитрий Солунский лүмеш храмын самырык прихожанже-влак крестный ход дене лектына. Лач тиде татыште Юмын сугыным келгын умылаш да шукташ йөн лиеш, чон поянлыкым аклаш тунемат, чыла уто койыш, тургыжланымаш йомыт. Чыла шоныш мөнгыштö кодеш, а тыште кажне йолтошкалтышыште молитва гыч мут-влак йонгат.

Теният крестный ход дене Бакутсола ялыш святой игумен лүмеш памаш деке миенна. Крестный ходым черкын настоятельже протоиерей Евгений Бакутов вуйлатен. Святой памашым святитлымеке, Евгений ача чылаштымат вўд дене чывылтыш. Российын пеш кугун пагалыме игуменже преподобный Сергей Радонежскийым жаплен, корным пырля эрташ жапым да вийым мумыштан чылаштан тауштыш. Тиддеч вара тунемше-влак, туныктышышт Маргарита Михайловна Михайлован вуйлатымыш почеш, Радонежысе чудотворецын илыш корныжо да подвигше нерген каласкалышт.

Бакутсола ялысе калык крестный ход дене мийыше-влакым пеш порын вашлие, шокшо кочкыш дене сийлен колтыш.

Кечывал деч вара крестный ход мөнгö вельш тарваныш. Мучашлан черкын настоятельже каласыш: *«Тек мемнан шўмыштö преподобный Сергей Радонежскийын семынак эре йöратымаш, порылык, тазалык, тыныслык лиеш. Юмын порылыкшо шўмнам пушкыдемда, чоннам лыпландара»*.

ЮМЫЛАН ТАУ ЧЫЛАЛАН!

**Денис СМЕРНОВ.
Юлсер кундем.**

Святой верлаште лиймылан Юмылан тауштена

Ме, Йошкар-Олан да Марий Элын епархийже пеленысе святой преподобномученице кугу княгине Елисавета Феодоровна лүмеш сестричествын ака-шўжарже-влак, 17 июнь гыч 22 июнь марте паломник семын святой верлам ужын коштынна. Александро-Невский Лаврыште, Псково-Печерский, Тихвинский Свято-Успенский да Александро-Свирский монастырьлаште лийынна, нунын дене кылдалтше шуко историйым пален налынна.

Корныш тарваныме деч ончыч иерей Алексей Михеев молебным служитлен. «Елеон» паломничестве службим вуйлатыше Григорий Михеев икмыняр ой-канашым пуэн.

Ме 18 июньшто Псков областысе Свято-Успенский Псково-Печерский монастырьш миен шуынна, эрлашыжым Успенский храмыште Юмын литургийыште шогенна. Тиде храмын тўн святыныже-влаклан – Юмын Аван «Успенский» иконыжлан да преподобномученик Корнилийын мощыжлан – вуйнам пагален савенна.

Монастырьын игуменже преподобномученик Корнилийын (1501-1570) ўмыржō кузе кўрылтмō нерген историк-влак возен коденыт. Ливонийыш коштмыж годым Иван Грозный кугыжа Псково-Печерский монастырьш пурен. Тудым игумен Корнилий порын вашлийын. Но кугыжалан монастырьын кўжгō да пенгыде пырдыжше келшен огыл. Пырдыжым бояр тукым гыч улшо ты игуменын оксаж дене чонымо нерген пален налмеке, Иван Грозный Корнилийым пондыж дене перен пуштын. Тыге лиймылан шкеже тунамак чот ōкынен, игуменын капшым обительыш нумал пуртен, но мом ыштет, осал паша ышталтын.

Юмын пуымо пещерыш пуримо вер Успенский черкыштак, сандене ме Юмын литургий деч вара тушко пуренна. Ты пеще-

рым 1392 ийыште муыныт. Тунам руш мландын кугу светильникше преподобный Сергей Радонежский колен, тидлан кōра ен-влакым неле ойго авалтен. Но Юмо Российым тудын верч кумалше-влак деч посна коден огыл, у святой верым почын. Келге корем воктене верланыше мланде кресаньык Иван Дементьевлан логалын улмаш, тудо тышке пушенгым руаш толын. Пўчкын ойырымо кугу пушенге корем велыш йōрлын да, эше икмыняр пушенгым пызыралын, нуным вожге йōрыктен. Саде пушенге вож йымалне пещерыш пуримо рож почылтын, а ўмбалныже возен шындыме улмаш: «Богом зданная пещера». Кō да кунам тидым возен, пале огыл, но летопись ойла: XVI курым мучаште юродивый монах Варлаам пещере деке чўчкыдын толеден, пырдыжыште возымым ятыр гана ўштын, но тудо эре уэш да уэш лектын.

Новгородын да Псковын архиепископшо Феофил деч 1473 ийыште священник Иоанн Шестник благословенийым налын да тиде вереш Юмын Аван Успеныйже лүмеш черкым чонач тўналын. Псково-Печерский монастырьым негызлымым тиде жап гыч шотлат. Иоаннын пелашыжат храмым чонач полшен, но нелын черланен да, Васса лўм дене монах постригым налмеке, колен. Капшым пещереш тоеныт, но колоткам кок гана мландымбалне муыныт. Тыште Юмын эрыкше улмым умылен, колоткам пещерыш пурымашке, пурла велыш, мландыш урыде шындыныт. Тыге тыште у семын тойымо йўла илышыш шындалалтын. Преподобный Васса воктенак Печорысо преподобный Марк ден Ионын, прозорливый Лазарьын мощышт аралалтыт. Пещерыже монастырьын шўгаржылан шотлалтеш, монах-влак дене пырля тыште эше шуко палыме мирской ен-влакат кият, чылаже лу тўжем утла енын капышт кана. Мланде помышто идалык мучко ик температур, +5 градус, кучалтеш.

Корнына умбакыже Санкт-Петербургш шуйнен. Александр-Невский Лаврыште Юмын Аван «Чыла ойган-влакын Куанышт» иконыжо лумеш храмыште Юмын литургийште кумалынна. Святой благоверный кугу князь Александр Невскийын мощыжым пагален шупшалайна.

Мыланна Лавре мучко экскурсийым эртарышт, трапезныйште пукшышт. Тидын деч вара Никольский да Смоленский шугарлаште лийынна, Ксения Петербургская часамлаштыже кумалынна.

Эрлашыжым Ленинград областысе преподобный Александр Свирский лумеш монастырьш каенна, тушто Живоначальный Троице лумеш храмыште аралалтше мощыжым пагален шупшалайна. Чыла руш святой-влаккоклагыч лач Александр Свирский гына Эн Святой Троицым ужын. Тиде Свирь пустыньште 25 ий кумал илымекеже лийын. Тудлан Кум Тус дене кончышо Юмо каласен: «*Йоратымем, тый денет Мутланышым кузе Кум Тусаным ужат, тугак Иктак улшо Троице, Ача, Эрге да Святой Шулэш, лумеш черкым чоно. Мый тыланет Шке тынысем кодем да Шке тынысем тыланет пуэм.*»

Святой Троице кончымо лумеш часамлаште пагален кумална, святой вудым налын, адак корныш тарванышна. Ончылно мемнам Тихвинский Свято-Успенский монастырь да Юмын Аван чудым ыштыше «Тихвинский» иконыжо вученыт. Преданий почеш, ты юмогам апостол да евангелист Лука возен. Российыште тудым эн ончыч Ладога ер воктене колым кучен шинчыше колызо-влак ужыныт. Юмогам южышто суксо-влак нангаеныт, а шкешт айдеме шинчалан койын огытыл, сандене юж дене чонештен эртыше юмогам калык орын ончен. Смольново села воктене юмога волен, калык тудым пагален вашлийын да часамлам чонен. Чудотворный образ эше икмыняр вере куснен каен, кажне вере тудлан храмым чоненыт, чылаштыжат шуко чудо да пареммаш лийыныт. 1383 ийыште тудым Тихвинке энгер вес велне муыныт. Тушан Юмын Аван Успенийже лумеш черкым чоненыт, а Иван Грозный кугыжа годым тышан пörьен монастырьым починыт. Кугу сар годым «Тихвинский» иконом Америкыш нангаеныт, 2004 ийыште гына мөнгеш конденыт.

Тыгай святой верлаш коштмылан Юмылан таум ыштена, вет ме тынар шуко уым ужына да пален налынна. Мемнан верч кумалмыжлан митрополит Иоаннлан пенгыде тазалыкым да чыла пашаштыже Юмын польшымы тыланена.

София ТЮТИНА, милосердий шужар.

КОСМА ДЕН ДАМИАНЛАН КУМАЛЫНА

Советский районсо Орша черкына акым налде тыршыше Косма ден Дамианын лумыштым нумалеш. 14 июлым, Косма ден Дамианын кечыштым, Орша калык пеш вучен, вет службым эртараш Йошкар-Олан да Марий Элын митрополитше Иоанн толын.

Юмын литургийыш калык пеш шуко погынен, йоча-влакат ятырын миеныт. Службо деч вара чылан черке йыр крестный ход дене ошкылна. Митрополит Иоанн изакшоляк Косма ден Дамиан нерген каласкален. Нуно Рим воктенысе ялыште иленыт. Профессийышт дене эмлызе лийыныт, черлым эмлен моштеныт. Эмлымыштлан ни гунам нигö дечат оксам налын огытыл, сандене нуным акым налде тыршыше, бессребреник, маныныт. Коктынат Юмылан чот ушаненыт, но осал чонан ег коранымыж дене эмлызе-влакым пуштын. Юмо шке бессребреникше-влак Косма ден Дамианым чапландарен. Кызытат калык нунылан кумалеш, черым эмлаш йодеш. Меат бессребреник Косма ден Дамианым порын шарнена.

**Р.Г. АНТРОПОВА,
марий йылмым туныктышо.**

ЛОКТЫЗО-ВЛАКЫН ШӨРГАШТ

Светлана тидлан пытартыш минут марте ўшанен огыл. Ушанен огыл тунамат, кунам йолташ ўдыржын каласыме адрес дене ошкылын. Вич пачашан пörтын ўпшышö подъездыштыже пунышкышо тошкалтыш дене кўзымыж годымат ўшанен огыл. Тудлан кўлеш пачерын кушкедалт пытыше омсаже ончыко миен шогалмекат ўшанен огыл, садлан йынгыр кнопкым темдалаш тоштын огыл. Шоген да шонен, «Мыйын Слава марием тендан дене огыл?» манын йодмыж годым могай тудо орадыла коеш да кузе тудым воштылаш тўналыт. Тыге шонкалымыж годым Светлана трукышто умылен: тудо эше весе деч лўдеш. Вет чылажат чын лийын кертеш. Тунам кузе лийман? Светлана тошкалтыш дене мөнгеш волашат тарванен, но кенета чактарыше шонымашыжым сенен, уэш омса деке лишемын. Йынгыртыме олмеш омсам тўкалтен. Омса вигак почылтын, пуйто тудым вученыт. Омсадўрыштö мотор ўдыр шоген.

– Тыланда кö кўлеш? – Светланан йöндымын шогылтмыжым ужын, йодын тудо.

Но Света ўдыр ўмбака огыл, а прихожийыште шогышо кўрен тўсан пörьен ботинкым ончен. Кокытеланымаш лийын ок керт, тиде Славан йолчиемже. Лўдмаш ала-куш йомын. Тудо, ик йўкым лукде, ўдырым шўкалын да ончыко ошкылын. Кухнышто ўстел коклаште Слава марийже шинчен. Тудо мөнгысö гаяк ласкан гына сигаретым шупшын. Устембалне шампанский ате, конфет коробка да гвоздике аршаш шогеныт. Светам ужын колтенат, Слава шикшыжым йонылыш нелын, кокырен-кокырен ойлаш төчен: «Светик, тый кузе... Тый кушеч?» Светлана нимом пелештен огыл, ўстел деке миен, вўд гыч гвоздике-шамычым шупшын луктын да пелашыжым шўргыж гыч шелын. Ик гана, кок гана, вара тыгай вий дене лупшалын, гвоздике-влак эсогыл йошкар фейерверк семын чыла могырыш чонештеныт. Шенгечын Светлана ўмбака пачер озавате кержалтын. Тудлан тыге ыштыман огыл ыле: аршашын кодшо укшыжо-влак тудынат чурийжым почкалтареныт. Светлана ик мутым ойлыде савырнен да пачер гыч куржын лектын.

Тошкалтыш дене волымыж годым ораде гай воштылын, а чоныштыжо эн шергакан айдемын ужалымыжлан кöра чытыдыме йöсö лийын. Тудо урем дене пеш пысын ошкылын, кызыт мо лиймын чынжым умылаш тыршен. А чынже пеш осал лийын: тудын чыла ўшанже, шонымашыже-влак, а эн тўнжö йöратымашыже, пытеныт. Йўштö март мардеж Светан шокшо шинчавўдым коштен, а тудо шинчавўдым шижын огыл. Шке пöртшö деке лишеммыж годым марийжын лўдшö чурийжым шарналтен да эше орадыла воштылаш тўналын. Тунамак öпкем лукшо ик шонымаш ушышкыжо пурен: «Жал, Слава роза олмеш шулдакан гвоздикым налын». А шкеже ушыж дене марийжым да ўдырым пўшкылшö иман роза дене лупшен, чурийыштым вўр дене леведын. Пачерышкыже пуримеке, пальтожым кўварыш кудалтен да диваныш шунгалтын. Пуста ончалтышыжым потолочыш виктарен, кас марте киен. Барсик пырысыже диваныш кўзен, пеленже шўрангыштын, магырен, шкеж нерген озажлан

шарныктен, вет эр годсек нимом кочкын огыл. Света кыненын, холодильник гыч шöрым луктын, пырыслан оптал пуэн. Шкеже уэш диван деке пöртылын, ўстембачың пультым налын, телевизорым чўктен. Йöратыме сериалжым ончыктеныт, но кызыт Светам тудо сырыктарен веле. Ойган шонымашыже-влак деч телевизорын коранден кертдымыжым умылен, ванныйыш ошкылын. Шуко жап вўд йымалне шоген. Вара, халат дене пўтырналтын, уэш телевизор ончылан шинчын...

Слава ден коктын ныл ий пырля иленыт. Сайын иленыт, мо кўлешыже чыла лийын. Пытартыш жапыште гына улыдымаш лекташ тўналын: марийже чўчкыдынрак пашаште кучалтын, чўчкыдынрак командировкыш коштын. Удырамашын шижмашыже каласен: «Пелашетын вес ўдырамашыже уло». Но тидлан ўшаныме шуын огыл, вет нуно икте-весыштым школ годсек йöратеныт. Танька йолташ ўдыржö огыл гын, Света тыгак кокытелана ыле. Вет Таня тудын шинчажым почын.

Светланан тыге шонкален шинчымыж годым верысе телевиденийын «Встреча с интересными людьми» программыже тўналын. Телевўдышö олашкышт толшо пеш палыме колдун Руслан Эдуардович Лонгин дене кутырен.

– Мый индешымше тукумысо колдун улам, – телекамер ончылан креслеш шарлен шинчын ойлен передачын геройжо. – Ковам колдунья лийын, тудо мыланем локтызо мастарлыкшым пуэн. Ынде мый маг да экстрасенс-влакын Всероссийский обществаштын председателъже улам...

Ончыч Светлана мутланымыштым айдалийже гына колыштын, но эркин-эркин тудлан онай лийын.

– Ме чыла шотыштат полшен кертына, – шоктен Светланан пылышыжлан телеэкран гыч. – Мутлан, шинча вочмо але осалым ыштыме деч. Тендан деч йöратыме энда каен, тудым пöртылтынеда. Але йöратыме энда тендам огеш йöрате, ўмбакада огешат ончал, а ме тыге ыштена: тудо тендам йöратен шында. Тыгай пашаште сай полышкалышем

Клара Негодина уло. Тудо лач тиде йодыш дене мастар. Палемдынем, мый тудым тендан олаштыда муынам, тудо моторлык салонышто маникюршылан пашам ыштен.

Тыге ойлымыж годым телекамер колдун воктене шинчыше кучык упан, йошкар чия дене чиялыме тўрван ўдырым кугу план дене налын. Тудо экраныш шыргыжалын, телевизорым ончышо-влаккан кидшым лупшалын да шинчажым пўялын. Светланалан тыгодым лач тудлан пўялмыла чучын.

– Тиде пеш чот онгай, – телеўдышө ўдыр деке савырнен. – Энгекеш логалше еглан польшым йодын куш мийыман?

– Ончысо моторлык салоныш, Карл Маркс ден Ленин урем-влак корнывожыш. Кызыт тушто калык медицине рўдер почылтын. Мый кумылан-влакым кажне кечын 6 шагат кас гыч приматлем.

Тиде жапыште Светлана деке Таня толын, сандене Светлана телепередачым умбакыже ончен кертын огыл.

– Ну, кузерак, Светик? Кеч шкак ужам, но каласкале, кузе чыла эртыш, – да тудо, диваныш пыжльоп волен шинчын, Светлана ўмбака йодмыла ончал шынден.

Светланан каласкален пытарымекеже, Татьяна кидшым шаралтен:

– Ну, тиде пўрєен-шамыч, чылан икгай йорга улыт. Мыйынат теве, паразит, шукерте огыл пўртылын: кум кече йомын коштын, а кызыт толын пурен. Лучо ынжат тол ыле, чарныде йўэш. Мый тудлан ойлем: «Ну, кўлан тый тыгай пьянчук кўлат? Гулятлен, гулятлен, а кызыт адакат мый декем толын, шокшо верышке. Тыйжын кеч огеш йў тыге. Вот ужын шуктен отыл, ондален нангаеныт. Тыште, мыйын шонымаште, локтымо деч посна лийын огыл. Тылат, Светка, иктаж-могай кова деке миен толаш кўлеш. Мыят коштынам, мылам каласеныт: мариемлан удам ыштеныт, вот и йўэш. Шоналташ гын, пелашетлан мо ситен огыл? Тый мотор ўдырамаш улат, пўрєен-шамычат ўмбакет эре ончат. Мўнгыштет эре ару, кочкаш ресторанысе гай ямдылет. Уке, пирым мыняре ит пукшо, садак чодыраш онча. Тыланда йочам ышташ кўлеш ыле, йоча ешым куча, маныт.

– Ну, мом тый, Таня, ойлет? Мый ала-кунамак йочам ыштынем ыле, но эре мўшкыр пижын огыл, врач декат миенам.

– Ала тыйын титакет уке, тудланат тергалташ кўлеш.

– Ынде кызыт тидын нерген мом ойлаш?

– Светлана, чытен кертде, йолташ ўдыржын вачымбакыже вуйжым пыштен, шортын колтен.

– Ну, шорт, шорт, Светик, куштылгырак лиеш, – йолташыжым лыпландараш тўчен Таня.

Светлана йўдвошт сайын мален кертын огыл, ик могыр гыч вес могырыш савырнылын, нюслен шортын. Вес кечын паша деч вара вигак ончысо моторлык салоныш ошкылын. Тушко пуртымешке орол ятыр жап Светланан паспортшым ончен, ала-мом возен, паспортым пўртылтен да куш каяш кўлмым ончыктен. Клара Негодина деке логалаш манын, ала-мыняр ўдырамаш шинчен. Светлана черетым налнеже улмаш, но ўдырамаш-влак тудлан каласеныт: «Клара лектеш да черет гыч шкеак кеч-кудо еным ойыра».

Протоиерей Николай АГАФОНОВ.
(Умбакеже - вес номерыште.)

ТУНЫКТЕН КАЛАСЫМЕ ШОМАК

Кок пошкудо еш келшен илен. Ик ешыште кача шочшыжо-влаккан кроликым налын. Тидым ужын, вес пошкудын шочшыжо-влак немыч овчаркым налаш йодыныт. Ачашт йодмыштым шуктен. Тунам икымшыже манын:

– Тыйын пиет мемнан кроликым кочкын кертеш!

– Уке, тыге лийын ок керт! Шке шоналте, овчаркына але пинеге веле, тыйын кроликетат эше изи. Теве ужат: нуно пырля кушкыт да келшаш тўналыт, – шыргыжал ойлен весыже.

Пинеге оза чыныш лектын. Овчарке ден кролик, пырля кушкын, сай йолташыш савырненыт, икте-васышт деке кудывечышкышт модаш толеденыт. Нунын пелен йоча-влакат пиалан лийыныт.

Ик кугарнян кролик оза ешыж дене каныш кечылан унала каен. Рушарнян кастене пошкудо-влакын верандыште чайым йўмышт годым овчаркышт колышо кроликым сакален толын. Лавырген да вўран пытыше янылыкым ужын, чыланат шоналтеныт: «Тиде мемнан пий тудым пуштын?» Нуно шке пийыштым чот вурсеныт, перенытат.

– Пошкудына «Тыйын пиет мемнан кроликым кочкын кертеш» манын ойлен ыле вет, а мый тунам воштылым веле! – шкаланже шке ўпкелен ойлен суртоза.

– Пошкудына-шамыч вашке пўртылыт. Йочашт-шамыч пеш ойгыраш тўналыт вет! Ынде мом ыштена? – йодын пелашыже.

Нуно икте-васышт ўмбака орын онченит. А овчарке шортын урмыжын, шкенжын сусыргышо чапажым да кроликым нулен.

– Айста кроликым мушкына, фен дене коштена да кудывечышкышт намиен пыштена, – ойым пуэн ик шочшышт.

Нуно тыгак ыштеныт. Кроликым мушкын-коштен, шке пыжашышкыже намиен пыштеныт. Тудо малыше гай веле койын киен.

Шуко жапат эртен огыл, пошкудо-шамыч пўртылыныт, а нинышт шке пўртышкышт пурен шинчыныт.

Икмыняр минут гыч пошкудо йоча-шамычын кычкырлымыштым колыныт. «Муыныт» манын шоналтен, чонышт ўрткен чўчкен. Теве ынде нунын омсаш тўкалтеныт.

Омса воктене кроликын озаже шоген. Чурий тўсшат каен, а шкеже ўрткен ойлаш тўчен:

– Мемнан кролик... кролик...

– Колен мо? А таче кечывалым тудо эше пеш чулым ыле! – каласен овчарке оза.

– Уке, тудо кугарнянак колен, – манын пошкудо.

– Кугарнян?!

– Кайымына деч ончыч йоча-шамыч тудым садеш тоен кодышт! А кызыт тудо шке пыжашыштыже яндар кия?!

ШӨРТНЬӨ КҮСЕН

Мый тудым умбачак ужым, тудо корно дене эркын гына тайыл ваштареш күза ыле. Туддек лишкырак кудал миен шумекем, корнысо пурак деч сур түсым налше чиeman монахиньым ужым. Каваште погынышо шем пыл йымалан шкетшым кодымем ыш шуат, машинаш шинчаш ўжым. Тудыжо тауштен вуйжым савыш. Жапыштыже шинчын шуктыш, ала-кушеч писе мардеж пуал колтыш, моткоч кугу йўр тўнале.

- Тау тыланда, – пелештыш пассажирем да мыйын век шыргыжал ончале.

Воктеном илалше ўдырамашым ужым. Чал ўпшў шовыч йымач лектын, кошкышо шўргыжым петыралын. Вўргене тўсан коваштыже тыге чымалтын, пуйто куптыржат уке, лач тўрвў воктеныже да шинча лукуштыжо изи гына пале-влак улыт. Мыланем туге чучын, пуйто тудын кўргыж гычак волгыдо шарлен. Мый юмонам возышо лиям гын, тиде ўдырамашым ончен, преподобная Мария Египетская сўретлем ыле.

Йўр чарныде чот йўрын, сандене ме эркын кудалына. Мыланем монахиня дене нигунамат вашлияш логалын огыл, сандене ом пале мом ойлаш, а шкеже пеш мутланынем.

- Монахиньым монастырь деч тораште, пасу покшелне вашлиям манын нигунам шонен омыл, – тўналым мый.

Ўдырамаш уэш шыргыжале:

- Мый послушнице веле улам. Кызыт подворье гыч монастырьыш каем. Нылле ий тушто иленам...

- Нылле ий, – ўрын колтышым мый. – Тынарий жапыште тендам монахиньыш пуртен огытыл?

- Ала-кунам мый тидым йодынам, но духовник Варнава ача благословитлен огыл. «Могай осал дене тый тышке толынат, тудо кунам-гынат мўнгеш пўртылшаш да поро пашаш савырнышаш. Тунам веле монахиня лийын кертат», – ойлен тудо. Мый тиде жапым эре вученам, Юмым сўрваленам.

- Чын умылем гын, тиде поро паша лийын, вет те кызыт монастырьыш каеда? – йодым мый. – Ала каласкаледа?

Ўдырамаш ик жап янда мучко йогышо

вўдым шып ончен шинчыш, вара каласкалаш тўнале:

- Шымлымше ийла тўналтыште мый номенклатурный клиникын йоча хирургий отделенийыштыже пашам ыштенам. Тушто элнан кугу тўраже-влакын йочашт эмлалтыныт. Оборудований эн чапле, эм-влакат эн сай лийыныт. Тудо жапыште еным йўратымаш, пагалымаш, чаманымаш профессийыштына тўн верым налыныт. Тугай ег-влак дене пашам ышташ логалын, кудышт шке шўмыштын ужашыжым ег йочалан пуэныт...

Тунам вўдышў хирурглан Александр Иванович Т. пашам ыштен, моткоч тыматле, шып айдеме ыле. Тудын порылыкшо да кажнылан полшаш тыршымыже черле-влакланат, пырля пашам ыштышыланат келшен. Пашаште туддене тўр нигўат лийын огыл. Тудын ыштыме эн неле, ўшаным пуыдымо операций йочам ылышыш пўртылтен. Врач черлым лыпландарен моштен, йочан корштымыжат, ўрмыжат йомын, тудо уэш кўргў куатым шижын, ылышым куан дене ончен. Александр Иванович пеш талантан лийын. Мыняр комиссий, медицинын кумдан палыме мыняр пашаенже тудын эмлыме йўнжым шымленыт, но кидым веле шаралтеныт, тудо шуко ийлан палыдыме кодын.

Тиде тайным отделенийым вуйлатыше, мотор да оксам йўратыше самырык ўдырамаш, веле пален налын кертын. Арам огыл клиникысе пашаен-влак шке коклаштышт тудым «Машка – шўртньў кўсен» манын лўмденыт, вет тудыжо черле йоча-влакын родышт деч пўлекым наледаш моткоч йўратен. Шагал огыл поянлыкым авалтен, кок ий вуйлатыше лийме жапыште шўртньымак кок килом поген: шергашым, алгам, шинчырым, шагатым да тулеч молымат.

Александр Ивановичын ик ойыртемеже лийын: кеч-могай операций деч ончыч шке пўлемыштыже петырналтын, шыпыште шинчен. «Ямдылалтеш», – ойленыт ассистентше-

влак. Но икана омсажым тўкылаш монден. Тиде жапыште омсам Машка шўкалын. Мом ужмыж деч мутшымат йомдарен, тўнын шогалын, а вара шке пўлемышкыже мардеж гай куржын колтен. Священник вургеман Александр Иванович, ўстембалам шогалтыме Спасительын юмонаже ваштареш

сукалтен шичынат, кумалеш улмаш. Вара веле пален налынна, Александр Иванович Александр ача лийын, благословитлыме почеш послушанийым шолып шуктен, йоча-влакын илышыштым арален.

Тудо жапыште священник лияш да кугыжаныш должностым шукташ ок лий ыле. Машка нигöлан нимом ок ойло гынат кертеш ыле, но тидым ыштен огыл. Александр Ивановичым сулен налме канышыш лекме амал дене паша гыч луктын колтышт, да тидын нерген чылалан шып лияш күштышт. Тиддеч вара операций үстембалам ик йоча почеш весе колаш тунгалыч. Адакат комиссий почеш комиссий толын, но ынде клиникын сай пашажым огыл, а колымашым шымлаш коштыныт. Мо дене чылажат пытен кертмым умылымек, Машкалан паша гыч луктын колтымо хирургым пörтылташ пенгыдын күштенит.

Машка шуко жап кокытеланыш, но паша вержым йомдарыме деч лүдын, ик кечын Александр Ивановичын илыме адрес почеш тарваныш. Пачер омсам пелашыже почо. Машкан толмышлан нимыняр öрде, матушка тыге пелештыш: «Александр Иванович тиде тунялан колен, тудым пörтылташ ок лий». Машка тиде мутым умылен огыл. Тудо шүмжым кучен, вуржö пуйто коштым чарнен: вет тиде – мучаш. Мучаш карьерлан, властьюлан, оксалан, чылажат пуракла шалана...

Машкам тыглай ассистент марте волтышт. Тудо эше ик ий наре тыге пашам ыштыш, ыштыш тудо марте, кунам операций годым шинча ончылныжо шке үдыржö колыш. Йочам тойымеке, ончычсо вуйлатышым нигö нигунам ужын огыл.

Пассажирем шыпланыш.

- Мылам тыге чучеш, – мый шекланен пелештышым. – «Машка – шöртнöкүсен» – тиде...

- Чын, – шып вашмутым кольым, – Машка мый улам, Осипова Мария Семеновна.

Ик жап ме шып кудална.

- Нылле ий послушница лияш – вет тиде подвиг! – кычкырал колтышым мый.

- Уке, – вашештыш Мария, – тиде подвиг огыл, тиде нимучашдыме кучедалмаш, «Машка – шöртнöкүсеным» пытараш да йörшеш тояш төчымаш.

Мария Семеновна шиңчажым петырыш. Ме адакат шыпланышна. Йүрат чарныш, кече ончале, а мемнан ончылно шонанпыл шогале, тудын йымалне, умбалне тошто монастырьын куполжо волгалте. Корнына мучашлалтым умылен, мый йодым:

- А кызытше мо лийын, вет те монастырьыш

каеда?

- Юмо чылажымат шке верышкыже шындыш. Тудо кок кило шöртным мый нылле ий аралышым. Тудым кучылташ епископ Варнаван благословенийже лийын огыл. «Юмо шке йодеш, а тый намиен пуэт», – ойлен тудо тунам. Кум кече ончыч монастырьыш духовник дек ола гыч ик еш толын каен. Нунын үдырыштлан пеш шерге операций күлеш, а оксашт уке. Духовник кө улмыштым йодын, кушто илымыштым пален налын, молитвам лудаш күштен. Шкеже подворьеш тольо, мыйым үжö да оила:

- Тыйын жапет толын, Мария. Шöртнетым, кудым араленат, тыгай адрес дене намиен пу. Кузе тидым ыштет, мөнгеш йолын вигак монастырьыш тол, а корнышто Юмо полша...

Мый чыла погалтен, шулдыран гай олаш чымалтым, а кунам адрес почеш толын шуым, омса воктен тунын шогальым. Тиде – нылле ий ончычсо омса, омсам почшо енге веле весе, самырык, мотор. Мыйым пöлемыш үжыч, а туштыжо Александр Ивановичын фотокартычкыже-влак: ошхалатан, священник вургеман, йоча-влак дене. Мый пален налым: мылам көра паша гыч луктын колтымеке, Александр Иванович монастырьыш каен, монах лийын, колымешкыже енын чонжо верч кучедалын. А полышыжо тудын уныкажын йочажлан, Мариялан, күлын. Теве тыге Юмо осал ден погымо поянлыкем порылыкыш савырыш.

Корно кок веке торлымаште мый машинам чарышым, Мария лекте, вуйжым савыш:

- Кузе лүмда?

- Андрей, – вашештышым.

- Тый вет хирург улат, Андрей?

- Кучеч тидым паледа, – мый öрын йодым.

Тудо шыргыжале гына:

- Юмо тендам аралыже, Андрей, мыйым, Мариям, проститлыза. Енын илыш верч мучаш марте кучедалза, утарыза.

Тиде мут дене мыйым ыреслыш, шкенжын онжым ыреслен, монастырьыш кайыше корнышкыла вуйжым савыш да шонанпыл йымач монастырьышкыла ошкыльо. Мый, вуюм рулыш пыштен, Юмын кулжо Мариям тупшо йоммеш ончен шинчышым. Тудын шкенжым төр кучымыжо, кужу вургемын урвалтыжын мардеж дене лойгалтмыже да чонештыме гай ошкылмыжо послушница Мариям тушко лишемда, кушто тудын мланде илышыже мучашлалтеш да курымашыш нöлташ тунгалеш.

Сергей СЪЕДИН. «Славянка» журнал гыч Лидия АЛПАЕВА кусарен.

МАРИЙ ПРАВОСЛАВНЫЙ ЖУРНАЛ "ШҮМ-ЧОН ИЗОЛЫК"

Учредитель: "Руш Православный Черкын Йошкар-Оласе да Марий Элысе епархийже (Московский Патриархат)" религиозный организаций.

Журнал зарегистрирован Управлением Федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по Республике Марий Эл, свидетельство о регистрации ПИ № ТУ 12-0164 от 12 декабря 2013 года.

Тираж: 1500 экз. Формат - А-4-12. Журнал лекме жап - 1.08.2019 ий.

0+ - знак информационной продукции согласно Ф3 от 29.12.2010 г. №436-ФЗ.

Журналым редакцийште погымо да верстатлыме, «Принтекс» ООО-што ямде оригинал-макет гыч савыктыме. Адресше: 424000, Марий Эл, Йошкар-Ола, Карл Либкнехт урем, 71 "А" пöрт.

Редакцийн да издательын адресше: 424000, Йошкар-Ола, Вознесенский урем, 81, 224 пöлем.

тел.: (88362) 45-39-54. **E-mail:** marlagazet@mail.ru

Редакционный советым вуйлатыше:

Н.В. Чузаев.

Редакционный совет: И.А. Сапаев, Д.В. Смирнов, А.П. Чемекова, А.В. Эманова.

Компьютер дене келыштарыше: Д.Смирнов.

Ак - кутырен келшыме почеш. Авторын да редакцийн шонымашышт түрлö лийын керттыт. Серыш-влак мөнгеш огыт колталт.

РЕДАКЦИЙ ЙОДЕШ: ГАЗЕТЫМ ШАЛА КЫШКЫЛТАШ ОГЫЛ. ЛУДЫНАТ - ВЕСЫЛАН ПУ!

Просфор – тиде святыне

«Просфор» мут грек йылме гыч «кондымаш» манын кусаралтеш. Ожнысо Черкын умылымашыж почеш Литургийыште кучылтмо кинде, йошкар арака, вўд, елей, сорта – чылажат тиде – кондымаш. Кондышо-влакын лўмыштым диакон помянникыш возен, да нуным Литургийыште лудыныт. Варажым Евхаристийыште кучылтмо киндым гына «просфор» манах тўналаныт, вет Господь Шкеж нерген тыге каласен: «Мый илышын Киндыже улам» (Ин. 6:48). Кас кочкышым шолып эртарымыж годым Господь киндым тауштен тодылын, тунемшыже-влаклан пуэден да каласен: «Тиде тендан верч пуымо Капем. Мыйым шарнен, тыге ыштыза» (Лк. 22:19). Просфор – тиде кок ужашан йыргешке изи кинде. Ужаш-влак Христосын иканаште Юмо да айдеме улмыжым ончыктат.

Просфорым шушо руаш гыч ыштат. Тидын шотышто Христосын туштен каласкалымыж нерген евангелийысе притчым шарналташ уто огыл: «Пылпомыш Кугыжаныш – ру гай. Удырамаш тудым кум виса ложаш дене варен, тыгеракын, уло руаш шуын». (Мф. 13:33). Просфорлан тыгак яндар шыдан ложаш, вўд (Крешене годсо лийын кертеш) да шинчал кўлыт. Ёмбакеже печатьым пыштат. Тушто ыресым да «Ис.», «Хс.» – Иисус Христос манмым ончыктышо – буква-влакым да грекла «Ника» – «победа» – мутым возат. Печатьыште тыгак Юмын Авам да святой-влакым ончыктен кертят. Христос лўмеш печатян просфор гыч Агнецым пўчкын луктыт, Литургийыште тудо Христосын Капше лиеш, кодшыж гыч проскомидийыште ужаш-влакым лукмо годым колышо да илыше православный христиан-влакын лўмыштым ушештарат. Литургий пытымеке, алтарь гыч просфорым луктыт да кумалаш толшо ег-влаклан пуэдат. Просфор тиде тыглай кинде огыл, а святыне. Тудо Православный Черкын

эн святой кумалтышыштыже, Литургийыште, кучылталтын. Мўнгыштў тудым сай верыште аралыман, икон-влак воктенат пышташ лиеш. Просфорым святой вўд дене пырля яра мўшкыреш кочман. Кочмо деч ончыч молитвам лудман: **«Чот чаманыше Господь Юмем, Тыйын Эн яндар Аватын да чыла святой-шамычын кумалмышт дене тиде просфор ден святой вўдет – Тыйын святой пўлекет – мыйын сулыкем касараш, ушемым волгалтараш, чон ден кап куатем пенгыдемдыже, чонем ден капем паремдаш, уда кумылшупшмашем ден лушкыдылыкем сорлыклаш лийже ыле. Аминь».**

Просфорым аралыме шотышто тўткў лийман, пудыргыжымат йоктарыман огыл. Свежа улмыж годым тыгыде ужашлан пўчкын кошташ, вара куэм гыч ургымо изи мешакыш але кагаз атыш пышташ лиеш. Тыге икмынар ий аралалт кертеш, изи падырашым кочкашат йўнанрак. Тичмаш просфорым коштет гынат, тудын кўргыжў пунышка, вет тушто вўдыжгў садак кужу жаплан кодаш. Просфор чот пунышкен гын, тудым йогышо вўд почеш колтыман.

Просфорым да антидорым кучылтмашын кўлешлыкышт ик гаяк. «Антидор» мут грек йылме гыч «причастий олмеш» манын кусаралтеш. Тудат просфорын ужашыже, тушечат Агнецым пўчкын луктыт. Тугеже ме Пырчесым кажне кечын подыл она керт гынат, тушко ушнымо семынак кугу пагалымамаш дене просфорым кочкын да святой вўдым подыл кертына. Кеч нуно ик кўкшытан огытыл – Христосын Капше да Вўржў ятырлан кўкшў. Туге гынат просфор – Литургийын, Святой Евхаристийын символжо, да мыланна тидын нерген эре шарныман. Юмо деч лўдын, чот ўшанен да кугун пагален кучылтына гын, просфор мемнан чон ден кап куатнам пенгыдемда.

Иерей Андрей ЧИЖЕНКО.

АВГУСТ. ЧЕРКЕ ПАЙРЕМ

ПН		5	12	19	26
ВТ		6	13	20	27
СР		7	14	21	28
ЧТ	1	8	15	22	29
ПТ	2	9	16	23	30
СБ	3	10	17	24	31
ВС	4	11	18	25	

7	- праздники двенадцатые	8	- дни строго поста
14	- праздники великие	☒	- трапеза без мяса
8	- спланные седмицы	☞	- разрешение на рыбу
10	- дни поминовения усопших	☞	- разреш. на раст. масло
14	- дни постные	☞	- разрешение на вино
		☞	- разрешение на икру рыбы

1 – Преподобный Серафим Саровскийын кечыже.

2 – Илия пророкын кечыже.

4 – Апостол-влак дене төр ушко Мария Магдалинан кечыже.

5 – Юмын Аван Почаевысе да «Чыла ойган-влакын Куанышт» иконыжо-влакын кечышт. Праведный воин Феодор Ушаковын кечыже.

6 – Борис ден Глебын, орланыше благоверный князь-влакын, кечышт.

8 – Марий кундемыве священномученик Сергей Стрельниковын кечыже. Иоанн Предтечын Шочмыжо лумеш Оршанкысе черкын пайремже.

9 – Чот орланыше святой Пантелеимонын кечыже. У Торъял районысо Масканур черкын пайремже.

10 – Юмын Аван Смоленский («Одигитрия») иконыжын кечыже. Волжский районысо Пөтъял-Азъял черкын пайремже.

13 – Петроградыве священномученик Вениаминын кечыже.

14 – Господын Кугун Пагалыме Ылыжтарыше Ыресше лумеш пайрем. Успеный пүтө тунгалтыш.

15 – Москосо блаженный Василийын кечыже.

16 – Преподобный Антоний Римлянинын, Новгородыве чудотворецын, кечыже.

19 – Господь Иисус Христосын Волгалт вашталмыже.

21 – Соловкисе преподобный Зосима, Савватий ден Германын кечышт.

22 – Апостол Матфийын кечыже.

23 – Соловкисе новомученик ден исповедник-влакын кечышт.

26 – Святитель Тихон Задонскийын кечыже.

27 – Преподобный Феодосий Печерскийын кечыже.

28 – Юмын Аван мален колтым гай колмыжо, Успеный пайрем.

29 – Господь Иисус Христосын Нерукотворный образшын кечыже.

31 – Орланыше Флор ден Лаврын кечышт.

Юмын Аван «Всецарице» иконыжын кечыже.

ПЕРКАН ЛИЙЖЕ

Августышто могай гына понго ок шоч! Кажныже шке семынже тамле да пайдале. Нунын коклаште рывыжвонго (лисички) поснак ойыртемайтеш. Тудо витаминлан, минераллан пеш поян. Мутлан, хитинманноз айдемын организмыштыже түрлө шукшым (паразитым) пытара. Рывыжвонго мокшланат пеш полша: уто коя деч эрыкта, гепатит черым тарватыше вирусым пытара. Эше ятыр деч эмлалташ полша.

1-ше рецепт: 2 кугу совла падыштыме свежа рывыжвонгым 150 мл ош аракаш пыштен, 2 арня пычкемыш верыште шинчыктыман. Кажне кечын малаш вочмо деч ончыч 1 изи совла дене ик тылзе йуман.

2-шо рецепт: 1 изи совла коштымо рывыжвонго ложашым 1 стакан шолтымо леве вудыш пыштыман. Сайын лугыман, 40 минут шинчыктыман. Кажне кечын эрдене кочмо деч пел шагат ончыч да малаш вочмо деч ончыч 1 изи совла дене ик тылзе йуман. Йумо деч ончыч лугалтыман.

РЫВЫЖВОНГО НЕМЫР

Кўлыт: 500 г рывыжвонго, 4 вуй шоган, 1 кугу совла нөшмуй, 100 г шүшмуй, 2 паренге, 1 кешыр, 70 мл шерүмбал але 400 мл шөр, лавр лышташ, шинчал ден йоныштымо шем пурсы.

Рывыжвонгым мушман, тыгыдын падыштыман да, салмаш пыштен, тулышто изиш кучыман. Тыге понго гыч уто вуд йомеш. Туштак нөшмуйым, падыштыме 2 вуй шоганым колтыман. Шоган күмеке, 50г шүшмуйым ешарыман, эше жаритлыман. 1 вуй падыштыме шоганым 50 г шүшмуй дене пырля чевергымешкыже кастрюлеш але утятницеш жаритлыман. Паренге ден кешырым падыштен, тиде атышкак пыштыман да 10 минут пудыратен тушитлыман. Шөрүм але шерүмбалым опталман, шолаш пуримо деч вара 10 минут гыч шинчал ден йоныштымо шем пурсыман тамже дене шавалтыман, лавр лышташым пыштыман, изи тулышто шолтыман. Күмекше, немырым ышташ манын, үш дене шурыман але blenderеш пүтырен налман. Тиде немырыш понгым опталман, сайын лугыман. Тарелкалашке опымеке, падыштыме ужар шоган дене сорастараш лиш.

КОЧКЫШДА ПЕРКАН ЛИЙЖЕ!

КУАНЕН ЧИЯЛМЕНА

КЕНЕЖ ЭР

Эр эрден лектам пакчаш,
Шүкшудо ден(е) учашаш.
Эр юапыште чынак
Пашажат ушна пешак.

Шүшпик садыште шўшка,
Паша кумылым нўлта.
Тау Господь Юмылан
Чевер кечым пуымыжлан.

Г. КУЗЬМИНА.
Морко посёлко.

Кенезж канышым веселан эртарена

Тыгыде Морко тўвыра пўрт пелен «Весела мардеж» сводный отряд пашам ыштен.

Отрядысе 26 икшывым тўвыра пўрт ден книгагудын пашаенже-влак онай модыш-влак дене модыктеныт, тўрлў меропрятийым эртареныт. Шырпакым шылтен модмаш, лото, «Сонарзе ден лудо», «Сонгыра телефон», футбол, чыла модышат йоча-влаклан пеш келшен. Сўрет конкурсышто ўдыр-рвезе-влак кенезж

поянлыкым мастарын сўретленыт. Вич икшывын пашашт чап кагаз дене палемдалтыныт. Книгагудым вуйлатыше Л.А. Гаврилова Йырым-йырысе пўртўсын тўнямбал кечыжлан «Мландынам аралена» квест-модышым эртарен. Руш поэт А.С. Пушкинын шочмыжлан 220ий темме вашеш «Пушкин нерген чылажат» квест-модышым чулым йоча-влак шкеак ямдыленыт. Икшыве-влак карт почеш куд станцийым эртенит. Театр идалык вашеш С. Маршакын «Двенадцать месяцев» йомакшын ужашыжым ончымо. А 22 июнышто «Шарнымаш сорта» тўнямбал мемориал акцияш ушнымо. Обелиск ончылно сводный отрядыш коштшо йоча-влак сортам кучен ик минутым шып шогеныт, тыге сареш вуйым пыштыше-влакым шарналтеныт.

Сводный отряд шке пашажым модмаш, мурьмаш, куштымаш дене мучашлен. Эн чулым йоча-влак шере призым суленыт. Икте куандара, тений отряд индеш икшывылан шуқырак лийын, воктенысе ял гыч йоча-влакат велосипед дене коштыныт. Нунат пырляште веселан жапыштым эртареныт.

Л.А. ГАВРИЛОВА,
книгагудым вуйлатыше.